

Paweł Skrzydlewski

Recenzja książki: "Problemy osób niepełnosprawnych we współczesnym świecie", red. H. Bejger, M. Łobacz, Wyd. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie, Chełm 2014

Scientific Bulletin of Chełm - Section of Pedagogy nr 1, 225-227

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**RECENZJA KSIĄŻKI: *PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
WE WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE*, RED. H. BEJGER, M. ŁOBACZ,
WYD. PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA W CHEŁMIE,
CHEŁM 2014.**

PAWEŁ SKRZYDLEWSKI

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie, (Poland)

Staraniem Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Chełmie oraz Chełmskiego Towarzystwa Naukowego ukazała się interesująca praca *Problemy osób niepełnosprawnych we współczesnym świecie* pod redakcją Pani dr Haliny Bejger i Pani dr Małgorzaty Łobacz. Głównym przedmiotem książki jest problem właściwego odczytania i zinterpretowania ludzkiej niepełnosprawności w kontekście wyzwań edukacyjnych i wychowawczych. Kwestia ta została przedstawiona przede wszystkim w perspektywie pedagogicznej, socjologicznej, prawnej, filozoficznej, społecznej, dyscyplin około pedagogicznych. Blisko 10 % ogółu ludzi żyjących na świecie - czyli około 700 milionów osób w 2012 roku – to osoby dotknięte różnymi typami deficytów, czyli osoby niepełnosprawne.

Brak świadomości istnienia tegoż stanu rzeczy jest częstokroć powiązany z powierzchownym rozumieniem samej niepełnosprawności, co generuje fałszywe ludzkie działania, mające za przedmiot samą niepełnosprawność człowieka. Daje to efekty w postaci nie tylko szeregu ludzkich cierpień, ale także skutkuje działaniami pozornymi, a nawet szkodliwymi. Towarzyszy temu budowa fałszywej kultury społecznej, która próbuje rozwiązywać problemy niepełnosprawności.

Jest faktem, że w życiu ludzkim, deficyty człowieka (niesprawności i niepełnosprawności) mające różny zakres i rodzaje, są dostrzegalne na wiele różnych sposobów i przejawiają się różnorodnie, często w sposób przykry, determinując człowieka. Nic więc dziwnego, że stają się one przedmiotem dyskursów różnorodnych typów ludzkiego poznania, od nauk medycznych i psychologicznych, biologicznych, poprzez nauki ekonomiczne, prawne, społeczne, pedagogiczne a także refleksję o charakterze teologicznym i filozoficznym.

Jak już wspomniano praca *Problemy osób niepełnosprawnych we współczesnym świecie* ujmuje niepełnosprawność osoby ludzkiej głównie pod kątem pedagogicznym i z tego powodu, może stać się cennym źródłem inspiracji dla pedagogów oraz osób zainteresowanych pogłębieniem rozumienia problemów osób niepełnosprawnych, biorących udział w procesie wychowania i edukacji. Lektura pracy ukazuje, że problemów tych jest bardzo wiele i to zarówno w Polsce, jak i w innych krajach europejskich. W sposób szczególny problemy te winny zostać przemyślane na polu edukacyjnym i wychowawczym.

Na pracę składają się w miarę samodzielne rozprawy blisko dwudziestu autorów. Jak czytamy we wstępie do pracy (s. 6) zawarte w niej rozważania są pokłosiem międzynarodowego sympozjum naukowego, zorganizowanego w PWSZ w Chełmie na temat: *Uczeń z niepełnosprawnością w dobie globalizacji*.

Całość rozważań w pracy została podzielona na trzy zasadnicze części. W części pierwszej zatytułowanej *Edukacja osób z niepełnosprawnością* podjęto problemy związane głównie z nauczaniem osób niepełnosprawnych (dzieci i uczniów) a także uczniów ze specjalnymi potrzebami. Na uwagę zasługuje w tej części szereg analiz Pani dr Anety Paszkiewicz, które odsłaniają liczne mity i paradoksy związane z niepełnosprawnością osób. Autorka wykorzystując analizy współczesnych pedagogów, podejmuje także problem autentycznej roli nauczyciela w przezwyciężaniu niepełnosprawności. Okazuje się, że rola ta nie jest jednoznaczna ani prosta, a jej opisanie i wyjaśnienie nastrocza wiele trudności.

W części drugiej zatytułowanej *Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością* zostało podjętych szereg interesujących analiz związanych, czy to z problematyką rehabilitacji młodzieży chorej (dr H. Bejger), czy to z samym zagadnieniem promocji zdrowia i troski o nie, w szeroko pojętej kulturze (dr R. Kartaszyńska). Część ta zawiera także treści ukazujące jak aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością bywa realizowana na Ukrainie.

W części trzeciej, ostatniej zatytułowanej *Postawy wobec problemów ludzi z niepełnosprawnością* podjęto szereg analiz, które skupiają się na ukazaniu konieczności afirmacji przyrodzonej i niezbywalnej godności osoby ludzkiej dotkniętej niepełnosprawnością. Okazuje się, że brak poszanowania samej osoby niepełnosprawnej częstokroć jest efektem odmawiania jej lub też fałszywego pojmowania jej godności. Problem ten szeroko i interesująco podejmuje dr M. Łobacz, akcentując niemoralny charakter wykluczania osób z niepełnosprawnością, jaki często zachodzi w dziedzinie edukacji i wychowania.

Jak przekonuje nas lektura pracy, bogaty fakt istnienia niepełnosprawności człowieka skutkuje szeregiem konsekwencji dotyczących tak samych osób, które ją posiadają, jak i społeczności. Niepełnosprawność człowieka jest widoczna na wielu płaszczyznach życia ludzkiego, zarówno tego, które dotyczy ludzkiej cielesności jak i duchowości, a także funkcjonowania w społeczności. Z perspektywy zdroworozsądkowej wszyscy wiemy, że jest ona – podobnie jak różne formy cierpienia, bólu i zła, do pewnego stopnia czymś nierozłącznym od faktu istnienia każdego człowieka, że faktycznie – choćby z racji upływu czasu, każdy staje przed wyzwaniem niepełnosprawności swojej i najbliższych. Poniekąd nie możemy od niej uciec i towarzyszy nam ona w różnych postaciach, częstokroć zintensyfikowana różnymi formami zła i ludzkich cierpień.

Nic więc dziwnego w tym, że niepełnosprawność staje się swoistym zaczynem do konkretnych działań indywidualnych i społecznych, które albo zmierzają do jej ukrycia (marginalizacji), jakieś formy niwelacji, albo też wyzwalają szereg działań indywidualnych i społecznych zmierzających do jej usunięcia w świetle właściwej troski o człowieka. Ku temu drugiemu podejściu skłania lektura niniejszej pracy.

Praca *Problemy osób niepełnosprawnych we współczesnym świecie* może okazać się wielce pomocną we właściwym zrozumieniu problemów osób niepełnosprawnych, jak i systemu edukacyjnego i wychowawczego, w którym żyją i działają osoby niepełnosprawne. Szkoda, że całość pracy nie została zamknięta jakimś w miarę krótkim i syntetycznym podsumowaniem zawartych w niej rozważań; szkoda, że do pracy nie dołączono choćby krótkich biogramów naukowych autorów, a także jakieś jednej scalającej wszystko bibliografii oraz indeksu rzeczowego. Elementy te z pewnością ułatwiłyby lekturę całości. Nie mniej jednak praca zasługuje na uwagę i dobrze świadczy o środowisku naukowym pedagogów w PWSZ w Chełmie. W środowisku tym nie tylko podejmuje się trudne i aktualne zagadnienia pedagogiczne, ale także istnieje zorganizowana praca nad samodzielnym i skutecznym rozwiązaniem jawiących się trudności.